

Motion till riksdagen 2018/19:2748

av Åsa Lindhagen m.fl. (MP)

Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck i varje län och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddade boenden med kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck och en stärkt eftervård och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ungefär 10 procent av Sveriges ungdomar från högstadiet upp till 25 år, det vill säga ca 100 000 unga, kan enligt utredningen ”Våld i nära relationer, en folkhälsofråga” (SOU 2014:49) uppskattas vara utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Även vuxna över 25 år utsätts för våldet. Flickor och kvinnor drabbas hårdast, men våldet slår även mot transpersoner, pojkar och unga män.

Att människor utsätts för våld och förtryck och tas ifrån makten över sina egna liv kan aldrig accepteras. Varje människa omfattas av FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och varje barn har rättigheter enligt barnkonventionen. Det finns inga undantag.

Hedersrelaterat våld och förtryck bygger på normer och traditioner och förekommer inom olika etniska och religiösa grupper (Stockholms stad, 2016). Det finns ingen koppling mellan hedersvåld och någon specifik religion, däremot visar forskning på ett samband mellan hedersvåld och religiositet (Nationellt centrum för kvinnofrid).

Våldet kan vara både psykiskt, socialt, sexuellt, fysiskt och ekonomiskt (Hedersförtryck.se, 2018) och utmärkande för våldet är att det utövas kollektivt med kontroll som kan upprätthållas av familjemedlemmar, släktingar eller andra medlemmar

av gemenskapen (Nationellt centrum för kvinnofrid). Heder är ofta starkt kopplat till kontroll av flickors och kvinnors sexualitet, där familjens och släktens anseende, dess heder, hänger samman med flickors och kvinnors beteende (Origo). Att leva med hedersnormer kan handla om att inte få vara med på lektionerna i vissa skolämnen, inte fritt få välja sina vänner eller att inte få ha kärleksrelationer eller sexuella relationer. Hedersvåldet kan också ta sig uttryck i form av barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympling av flickor och kvinnor (Hedersförtryck.se, 2018).

Dessa begränsningar och övergrepp i människors liv och de konsekvenser som möter dem som bryter mot hedersnormerna kan aldrig accepteras, våldet måste bekämpas med kraft och de som utsätts måste få stöd och hjälp.

Resurscentrum mot hedersvåld i varje län

I Stockholms län finns sedan 2013 en verksamhet benämnd Origo, ett myndighets-gemensamt resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck som ger stöd till både ungdomar 13–26 år och yrkesverksamma som möter ungdomar som lever med hedersnormer. Origo drivs i samarbete mellan länets 26 kommuner, Polismyndigheten i Stockholms län och Stockholms läns landsting, och arbetsteamet består av kuratorer, barnmorska och polis samlade under ett tak. Genom förebyggande insatser, direkt stöd till ungdomar och professionellt stöd till yrkesverksamma gör Origo stor skillnad i ungdomars liv.

Jag anser att liknande samordnade stödverksamheter behöver finnas i hela landet och att regeringen bör verka för att varje län ska ha ett eget resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelserna fick i slutet av 2017 ett regeringsuppdrag att stödja utvecklingen av regionala resurscentra för personer som utsätts för hedersvåld och fyra pilotverksamheter kommer att etableras i Gävleborg, Kronoberg, Norrbotten och Västra Götalands län, med Origo som modell att inspireras av (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2018). Detta är ett viktigt steg i rätt riktning, men det är nödvändigt att arbetet fortsätter och på sikt genererar ett resurscentrum i varje län. Det ska inte spela någon roll var i landet man bor, som utsatt ska man kunna få stöd och hjälp oavsett bostadsadress.

Skyddade boenden och stärkt eftervård

Vidare behövs skyddade boenden med särskild kompetens om hedersproblematik. Den som tvingats fly från sin familj ska mötas av yrkesverksamma med goda kunskaper om vad det hedersrelaterade våldet innebär och vilket stöd utsatta behöver.

Det är också viktigt att stärka eftervården för dem som bott på skyddat boende och som ska flytta ut från boendet och påbörja sitt nya liv. En ung människa som tvingats bryta med sin familj kan stå oerhört ensam i livet och tyvärr finns det alltför många exempel på när ensamheten varit så stark att ungdomen återvänt hem igen. Det är ett stort misslyckande. Individer som lämnat en hederskontext måste få stöd och hjälp att börja om sitt liv på nytt, både praktiskt och emotionellt stöd. Regeringen bör därför stimulera den lokala och regionala nivån att utveckla stödinsatser efter tiden på skyddat boende, såsom exempelvis beviljande av kontaktperson med kunskap om hedersproblematik eller stöd till individen att bygga upp nya nätverk med hjälp av civilsamhället.

Förebyggande arbete

För att bekämpa hedersförtrycket behövs också arbete för att komma åt själva roten till problemet, det vill säga hedersnormerna. Att förändra normer och värderingar är ofta ett långsiktigt och utmanande arbete, men det är inte omöjligt. Ett gott exempel på hur normer kan förändras är den svenska antiagalagstiftningen som var den första i världen när den trädde i kraft 1979. Många svenska föräldrar var kritiska till en sådan lag (Sveriges Radio, 2015), men idag är det en självklarhet för de flesta att misshandel av barn är oacceptabelt.

I utredningen om en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55) uppmärksammas att det finns mycket få tidigt våldsförebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck och även få effektutvärderingar på området. Det är således nödvändigt att ett utvecklingsarbete görs med det långsiktiga målet att hedersvåldet ska utrotas. I den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, som regeringen tagit fram lyfts bland annat vikten av fortsatt utvecklingsarbete avseende föräldraskapsstöd för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck (regeringen, 2016). Att nå föräldrar är avgörande, men mer behöver göras, inte minst normförändrande arbete riktat mot pojkar och män.

Källor

Hedersförtryck.se (2018). <http://www.hedersfortryck.se/hedersfortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/det-hedersrelaterade-valdets-och-fortryckets-uttryck/>. Hämtad 26 november.

Nationellt centrum för kvinnofrid.
<http://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/>. Hämtad 25 november 2018.

Nationellt centrum för kvinnofrid (2018). <http://nck.uu.se/kunskapsbanken/om-kunskapsbanken/kunskapsbankens-reportagearkiv/?tarContentId=734314>. Hämtad 25 november.

Origo. www.origostockholm.se/hur-kan-vi-hjalpa-dig/vanliga-fragor/. Hämtad 25 november 2018.

Regeringen (2016). En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. https://www.regeringen.se/49d3d6/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/jamstallldhet/en-nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor_utdrag-ur-skr.-2016_17_10.pdf

SOU 2014:49. Våld i nära relationer, en folkhälsofråga.

SOU 2015:55. Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.

Stockholms stad (2016). Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Sveriges Radio (2015). Sverige först i världen med förbud av barnaga. 13 april. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1602&artikel=6139943>

Åsa Lindhagen (MP)

Emma Hult (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Annika Hirvonen Falk (MP)

Jonas Eriksson (MP)